

Državni izpitni center

REDNI ROK

Maj 2007

NAVODILA ZA VREDNOTENJE

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

ob koncu 3. obdobja

MODERIRANA RAZLIČICA

UVODNA NAVODILA ZA VREDNOTENJE

Pri nalogah izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom več izbranih rešitev pomeni 0 točk.

Kjer naloga zahteva navedbo več odgovorov, se vrednotijo po vrsti zapisani odgovori, in sicer toliko, kot jih zahteva naloga.

Pri nalogah dopolnjevanja priznamo tudi na drugačen način med seboj povezane pojme (npr.: povezava s črtami ali zapis besed na črtico za odgovor).

Pravopisnih napak v odgovorih ne popravljamo. Priznamo tudi zapis iz katerega lahko razberemo vsebinsko pravilen odgovor (npr.: **Kennedy** – **Kenedi**). Ne priznamo pa zapisov, ki imajo zaradi pravopisnih napak spremenjen pomen (npr.: **Perun** – **Peron**).

ZNAKI ZA POPRAVLJANJE

Dogovorjeni znaki za označevanje napak v preizkusih znanja:

✓ pravilni odgovor

✘ nepopolni ali manjkajoči odgovor

// napačni odgovor

Opombe oziroma komentarji popravljalca:

! Ni označeno, kaj naj popravljalec upošteva.

! Nerazločen zapis.

- Če je cel preizkus pisan s svinčnikom, napišemo ob skupnem seštevku točk ***Pisano s svinčnikom***.
- Če so s svinčnikom pisane posamezne naloge, napišemo ***Pisano s svinčnikom*** ob konkretni nalogi.

Znake za označevanje napak zapisujemo:

- v preizkus znanja
- z rdečim kemičnim svinčnikom
- na desno stran odgovora
- nikoli čez učenčev odgovor
- Ob zapisu napačnega dogovorjenega znaka le tega prečrtate in zapišete pravilni znak. Ob prečrtanem znaku zapišite svoje inicialke!
- Popravljalec ne dopisuje pravih rešitev.

UVOD V ZGODOVINO

1. naloga

Rešitve z navodili za vrednotenje:

a)

1.1 13. stoletje; 13. st. našega štetja; 13. st. n. št.; 13. stoletje po Kristusu (Kr.);
13.; 13. st.; trinajstega. .... 1 točka

b)

1.2 Starost zgodovinskega vira; zapisane določbe o upravi; zapisane določbe
o vsakdanjem življenju (kako so živeli); večina pisnih virov s. v. je bila
v latinščini; kraj (obstoj mesta) in čas; statuti so urejali življenje mest;
poznali so statute; mesta so imela svojo zakonodajo.
(Navedba dveh podatkov.) .... 1 točka

Skupaj ..... 2 točki

PRAZGODOVINA

2. naloga

Rešitve z navodili za vrednotenje:

2.1 Razvil se je kult umrlega; verovali so v posmrtno življenje; verovali so,
da te predmete uporabljajo v onostranstvu; ker odražajo družbeni
položaj umrlega. .... 1 točka

STARI VEK

3. naloga

Rešitve z navodili za vrednotenje:

a)

3.1 4, 5, 2 ..... 1 točka

b)

3.2 Zemljemerska dela; geometrija; plačevanje (računanje) davkov; računanje;
za (pravično) razdelitev zemlje; poljedelstvo (kmetijstvo).
(Navedba ene dejavnosti.) .... 1 točka

Skupaj ..... 2 točki

4. naloga*Rešitve z navodili za vrednotenje:*

- a)
- 4.1** Vera; bogovi; bog Zevs; olimpijske igre ali OI; tekmovanja na štiri leta; Olimpija; igre v čast Zevsu. (Navedba dveh dejstev.) ..... 1 točka
- b)
- 4.2** Te športne discipline so razvijali pri telesnem urjenju; urjenju za boj; v vojaških spopadih; v vojnah; od vojakov. .... 1 točka
- Skupaj ..... 2 točki

5. naloga*Rešitve z navodili za vrednotenje:*

- a)
- 5.1** A ..... 1 točka
- b)
- 5.2** Sodoben način: zakone **predlagajo in sprejemajo** (izvoljeni) poslanci (politiki) v parlamentu (državnem zboru, skupščini). V rimskem času: (neizvoljeni) senatorji so zakone **le predlagali**. .... 1 točka
- Skupaj ..... 2 točki

SREDNJI VEK**6. naloga***Rešitve z navodili za vrednotenje:*

- a)
- 6.1** Perun. .... 1 točka
- b)
- 6.2** Trkanje na les; potrkavanje na les. .... 1 točka
- c)
- 6.3** Slovani so verjeli v več bogov (politeizem ali mnogoboštvo), častili pa so tudi živali in drevesa. Kristjani verujejo v enega B/boga (monoteizem ali enoboštvo); Slovani so žrtvovali živali, kristjani pa ne. .... 1 točka
- Skupaj ..... 3 točke

7. naloga*Rešitve z navodili za vrednotenje:*

a)

7.1 Bizantinska država; Bizanc; Bizantinsko; Bizantinsko cesarstvo. .... 1 točka

b)

7.2 Vladar/cesar (Justinijan I.), zato ker je imel vso oblast (moč) v svojih rokah; despot; bil je na najvišjem položaju; vse tri veje je zastopal cesar, ker takrat ni bilo demokracije. .... 1 točka

Skupaj ..... 2 točki

8. naloga*Rešitve z navodili za vrednotenje:*

a)

8.1 Ob stiku z arabskim svetom je Evropa začela napredovati na tehničnem in gospodarskem ter kulturnem področju; Arabci so Evropi posredovali znanje matematike, medicine, astronomije; poveča se trgovina z Levantom; Evropa se je začela hitreje razvijati; preživeli vojaki so v Evropo nosili nove ideje. .... 1 točka

b)

8.2 Jeruzalem je za kristjane in muslimane sveto mesto; ker ga imajo oboji za svojega; ker je stičišče treh velikih veroizpovedi; ker je sveto mesto. .... 1 točka

Skupaj ..... 2 točki

NOVI VEK IN NOVEJŠA ZGODOVINA**9. naloga***Rešitve z navodili za vrednotenje:*

a)

9.1 (Don) Cristobal Colon. .... 1 točka

b)

9.2 Želja ali pohlep po zaslužku, začimbah, žlahtnih kovinah, trgovskem blagu; iskanje bogastva (materialne dobrine); trgovanje. (Priznamo tudi navedbo iz vira.) .... 1 točka

c)

9.3 Pokristjanjevanje domorodcev; širjenje (svoje vere) evropske krščanske civilizacije; osvajanje novega sveta; ustanavljanje kolonij; trgovanje v novih deželah. .... 1 točka

Skupaj ..... 3 točke

10. naloga*Rešitve z navodili za vrednotenje:*

a)

10.1 2, 3, 1 ..... 1 točka

b)

10.2 V reformaciji je Primož Trubar napisal prvi dve slovenski (tiskani) knjigi Abecednik (oblikovanje slovenske abecede) in Katekizem in tako se je začel razvoj slovenskega knjižnega jezika in književnosti. Dobili smo tudi prvo slovensko slovnico – Zimske urice, ki jo je napisal Adam Bohorič. Jurij Dalmatin pa se je lotil prevajanja Svetega pisma v slovenščino, kar je dokaz, da je bil slovenski jezik že tedaj toliko razvit, da se je dalo vanj prevesti zapleteno delo. Slovenci so lahko brali Biblijo v svojem jeziku. Slovenci dobimo prvo tiskarno in prve slovenske (protestantske) šole. .... 1 točka

Skupaj ..... 2 točki

11. naloga*Rešitve z navodili za vrednotenje:*

a)

11.1 Razsvetljeni absolutizem. .... 1 točka

b)

11.2 Omejila sta obveznost tlake. Odpravljena je bila tudi osebna odvisnost podložnika od zemljiškega gospoda; odprava podložništva. .... 1 točka

c)

11.3 Večina prebivalcev je bila kmečkega stanu. S temi ukrepi so kmetje postali bolj gibljivi, torej tudi bolj gospodarsko dejavni in tako bolj sposobni polniti državno blagajno; manj lakote; ljudje so bili bolj zadovoljni; več so pridelali in državi prispevali več davkov. .... 1 točka

Skupaj ..... 3 točke

12. naloga

Rešitve z navodili za vrednotenje:

a)

12.1 Uničenje narave, onesnaževanje; hrup; zmanjšanje kmetijskih površin; propadanje kmečke trgovine, prevoznništva, obrti; propadanje naselij, ki jih železnica obide; nesreče. (Prizna se tudi dobesedna navedba iz vira.) . 1 točka

b)

12.2 Hitrejši prevoz; razvoj gospodarstva (premogovništvo, industrija); razvoj krajev ob železnici; pestrejša prehrana; zaposlovanje; novi poklici; »zmanjšanje« razdalj; večje količine prepeljanega blaga; potniki so širili svoja obzorja; hitrejši prenos pošte (informacij). (Priznamo tudi dobesedno navedbo iz vira.) ..... 1 točka

c)

12.3 Povezava med glavnim mestom in največjim pristaniščem teče skozi slovenske dežele; najkrajša pot od Dunaja do Trsta. .... 1 točka

Skupaj ..... 3 točke

13. naloga

Rešitve z navodili za vrednotenje:

a)

13.1 Prehod z ročnega na strojno delo; velike spremembe v proizvodnji in družbi; hiter razvoj industrije; spremembe v industriji; gradijo se tovarne; izum parnega stroja; novi izumi; napredek v tehnologiji; v gospodarstvu dobi industrija večji pomen. .... 1 točka

b)

13.2 Preobljudenost; gneča kočij v prometu; težave v prometu; prenaseljenost; onesnaževanje; hrup. .... 1 točka

c)

13.3 V sodobnih mestih so drugačna prevozna sredstva; večja urejenost prometa; drugačna razsvetljava; ni konj; asfaltirane ceste in pločniki. .... 1 točka

Skupaj ..... 3 točke

14. naloga

Rešitve z navodili za vrednotenje:

a)

14.1 Prva čitalnica je bila ustanovljena v Trstu. .... 1 točka

b)

14.2 Tedaj so s pojmom čitalnica označevali kulturno in družbeno življenje, ki je imelo za cilj tudi krepitev slovenske narodne zavesti. Danes so čitalnice prostori, kjer prebiraš knjige ali časopise in študiraš v tišini; del knjižnice. (Priznamo tudi odgovore v smislu: v sodobni čitalnici se ne dogaja večina dejavnosti, naštetih v viru.) .... 1 točka

Skupaj ..... 2 točki

SODOBNA ZGODOVINA**15. naloga**

Rešitve z navodili za vrednotenje:

a)

15.1 Vojaki so oslepele; bili so onespobljani za bojevanje; invalidnost; zastrupitev; poškodba oči in druge poškodbe; panika; smrt. .... 1 točka

b)

15.2 Bojni plin je dosegel sovražne vojake vsepovsod; uničiti, onespobiti čim več sovražnih vojakov; učinkovito orožje; najnevarnejše orožje; orožje, s katerim so presenetili nasprotnika. .... 1 točka

c)

15.3 Bojni plin pušča trajne poškodbe; pomeni 'nepotrebno' trpljenje; zaradi mnogih stranskih posledic (uničevanje narave, bolezni); da je v vojni zaščiteno civilno prebivalstvo; etični razlogi; izrazito nehumano orožje. .... 1 točka

Skupaj ..... 3 točke

16. naloga*Rešitve z navodili za vrednotenje:*

a)

16.1 Brezposelno osebo/nekdanjega vojaka, ki išče delo; običajnega Britanca med (veliko) gospodarsko krizo. .... 1 točka

b)

16.2 Ljudje so iskali delo na razne načine – tudi tako, da so opozarjali na svoje strokovne zmožnosti; opravljali različna dela; sprejemali kakršnokoli delo za kakršnokoli plačilo; prosjačili; zaposlili so se pri javnih delih; s kriminalom; prodaja imetja. .... 1 točka

c)

16.3 Otroci so imeli slabšo prehrano; lakota; podhranjenost; večja umrljivost otrok; otroški kriminal; otroško delo; beračenje; ločenost od staršev; socialne razlike med otroci; prepuščenost ulici; bili so slabo oblečeni; izobraževanje jim je bilo oteženo; stanovanjski problemi. (Navedba dveh dejstev.) .... 1 točka

Skupaj ..... 3 točke

17. naloga*Rešitve z navodili za vrednotenje:*

a)

17.1 Med ameriškim in nemškim vojakom (častnikom); med Američanom in Nemcem. .... 1 točka

b)

17.2 Začuden nad tem, da so bili 'nadjudje' (Nemci) premagani, ujeti; vprašanje ameriškega vojaka nemškemu častniku lahko razumemo ironično: »Vi niste nadjudje.«; Ameriški vojak je začuden nad drznostjo nemškega ujetnika; da mu Nmec sploh odgovarja. .... 1 točka

(Ne priznamo odgovora, ki ga učenec zgolj prepíše v smislu: »Ameriški vojak se je čudil, ker je stražil nemškega nadčloveka«.)

c)

17.3 Grafikon potrjuje razlago nemškega častnika: proizvodnja tankov (med leti 1942-44) v ZDA je bila nekajkrat višja kakor v Nemčiji, kar je med drugim odločilo o zmagovalcu. .... 1 točka

Skupaj ..... 3 točke

18. naloga*Rešitve z navodili za vrednotenje:*

a)

18.1 Bela garda; B.G.; belogardisti; beli. .... 1 točka

b)

18.2 Povezali bi se lahko z okupatorji; fašisti; nacisti; Nemci; Italijani; Hitlerjem; Mussolinijem. .... 1 točka

c)

18.3 V OF so imeli glavno besedo komunisti; KPS. .... 1 točka

Skupaj ..... 3 točke

19. naloga*Rešitve z navodili za vrednotenje:*

a)

19.1 Predsednik/voditelj/predstavnik SZ in ZDA; Hruščov, Kennedy. .... 1 točka

b)

19.2 V tem obdobju ni bilo neposrednega spopada (verjetno nove svetovne vojne), ves čas pa je visel v zraku; obstajale so le grožnje z orožjem; države so se pripravljale na spopad, ni pa bilo uporabe orožja; krizna žarišča; ideološko nasprotje med velesilama. .... 1 točka

c)

19.3 Nevarnost jedrskega spopada; jedrske (atomske) vojne; tretje svetovne vojne; uporabe atomske bombe. .... 1 točka

Skupaj ..... 3 točke

20. naloga*Rešitve z navodili za vrednotenje:*

a)

20.1 V Avstro-Ogrski; A-O; Habsburški monarhiji. V SFRJ; Jugoslaviji. .... 1 točka

b)

20.2 Prva deklaracija hoče več samostojnosti južnoslovanskih narodov še vedno v okviru Avstro-Ogrske; zahteva trializem. Druga zahteva (državno) samostojnost Slovencev. .... 1 točka

c)

20.3 V času Avstro-Ogrske smo Slovenci videli (edino) možnost nacionalnega razvoja in obstoja v skupnosti južnih Slovanov, v Jugoslaviji pa ugotovili velike razlike med balkanskimi narodi ter videli večje možnosti za narodni in gospodarski razvoj v samostojni državi Slovencev; zaradi slabih izkušenj; pri prvi deklaraciji so imeli skupnega nasprotnika, pri drugi pa so si bili nasprotniki. .... 1 točka

Skupaj ..... 3 točke

SKUPAJ ..... 50 TOČK